[Shri Shantaram Naik]

The Bill provided that those officers, who do not provide the goods and services as per the time-bound schedule would be liable to pay fine, which may extend to ₹ 50,000/-, and, in certain cases, there would be suspension and even removal from service.

It would be the duty of every officer, Talathi, Tehsildar, Deputy Collector, Revenue or Police Officer, *etc., etc.,* to serve the public in accordance with the rules. The Bill provided for setting up of 'facilitation counters' in every office to guide the public in matters, including filling in the prescribed forms, *etc.*

There are a few States, which have enacted some legislations for the purpose but there are no stringent provisions in them, and, hence, a Central Legislation is the need of the hour.

The Bill should, therefore, be revived and re-introduced.

MR. DEPUTY CHAIRMAN: I appreciate it, but it is already 7.00 p.m. Everybody wants to go. That is all. See, you have laid it means it is on record. There is no difference between reading and laying. It is on record. It is there. It is part of the record. Okay. Now, Chaudhary Munavver Saleem.

Demand for taking concrete steps for development and protection of Urdu

चौधरी मुनव्वर सलीम (उत्तर प्रदेश): महोदय, मैं इस सच को देशवासियों तक पहुँचाना चाहता हूँ कि भाषा विज्ञान का यह सूत्र है कि दुनिया की कोई भी भाषा लोगों को आपस में जोड़ने के लिए बनी है । मैं इस समय देश की एक ऐसी भाषा के लिए इंसाफ चाहता हूँ जिसके इतिहास में राष्ट्रप्रेम, भाईचारा, इंसानी दर्द तथा मोहब्बत की हसीन दास्तानें देखी जा सकती हैं। महोदय, मैं आज उस उर्दू की तारीख नई नस्ल तक पहुँचाना चाहता हूँ जिसने कभी "इंकलाब जिन्दाबाद" का नारा बुलंद करके अंग्रेजों के जुल्म को ललकारा था । देश में जनभाषा के रूप में कश्मीर से कन्याकुमारी तक उर्दू कहीं आन्दोलन की भाषा है, कहीं भाईचारे का संदेश है और कहीं कानूनी प्रक्रिया में अदालत, वकालत, गवाह, सबूत, दलील, वकील जैसे शब्दकोष के कारण गहराई तक रची-बसी है ।

महोदय, मैं आपके माध्यम से भारत की नई सरकार, जिसने "सबका साथ, सबका विकास" का नारा दिया है, से निम्नलिखित माँग करता हूँ:

1. देश के समस्त केंद्रीय विद्यालयों में उर्दू शिक्षक नियुक्त करने का ऐलान करते हुए यह शर्त न रखी जाए कि स्कूल में उर्दू पढ़ने वाले बच्चे होने आवश्यक हैं, क्योंकि मेरी यह सोच है कि जब टीचर्स होंगे तो बच्चे आ ही जाएँगे, तब तक वही टीचर्स कोई और विषय पढाएँगे;

2. उर्दू के संरक्षण के लिए मौलाना आज़ाद फाउंडेशन का कार्यक्षेत्र, स्टाफ तथा बजट को और बढ़ाया जाए। उर्दू के विस्तार तथा राष्ट्रीय आन्दोलन में उसके योगदान की तारीख को नई नस्ल तक पहुँचाने के लिए इस संस्था को एक स्वतंत्र संस्था बनाकर इसे तहसील स्तर तक अपनी ब्रांचेज खोलने का अधिकार दिया जाए;

3. उर्दू अखबारों को विशेष संरक्षण के तहत विज्ञापन और अखबारी कागज मुहैया कराया जाए; और

4. उर्दू शायरों तथा लेखकों को वजीफे देकर देश की उर्दू एकैडमीज़ को आर्थिक रूप से मजबूत करके इनके माध्यम से उर्दू साहित्य लोगों तक पहुँचाया जाए।

† **چودھری منوّر سلیم (اتّر پردیش) :** مہودے، میں اس سچ کو دیش واسیوں تک پہنچانا چاہتا ہوں کہ بھاشا وگیان کا یہ سوتر ہے کہ دنیا کی کوئی بھی بھاشا لوگوں کو آپس میں جوڑنے کے لئے بنی ہے۔ میں اس وقت دیش کی ایک ایسی بھاشا کے لئے انصاف چاہتا ہوں جس میں اتہاس میں راشٹر پریم، بھائی چارہ، انسانی درد اور محبّت کی حسین داستانیں دیکھی جا سکتی ہیں۔ مہودے، میں آج اس اردو کی تاریخ نئی نسل تک پہنچانا چاہتا ہوں جس نے کبھی "انقلاب زندہ باد" کا نعرہ بلند کرکے انگریزوں کے ظلم کو للکارا تھا۔ دیش کی جن-بھاشا کے روپ میں کشمیر سے کنیا کماری تک اردو کہیں آندولن کی بھاشا ہے، کہیں بھائی چارے کا سندیش ہے، کہیں قانونی پرکریا میں عدالت، وکالت، گواہ، ثبوت، دلیل، وکیل جیسے شبدکوش کے کارن گہرائی تک رچی بسی ہے۔

مہودے، میں آپ کے مادھیم سے بھارت کی نئی سرکار، جس نے "سب کا ساتھہ، سب کا وکاس" کا نعرہ دیا ہے، سے مندرجہ ذیل مانگ کرتا ہوں۔

1- دیش کے سبھی کیندریہ ودیالیوں اردو ٹیچروں کی تقرری کرنے کا اعلان کرتے ہوئے یہ شرط نہ رکھی جائے کہ اسکول میں اردو پڑھنے والے بچے ہونے ضروری ہیں، کیوں کہ میری سوچ ہے کہ جب ٹیچرس ہوں گے تو بچے آ ہی جائیں گے، تک تک وہی ٹیچرس کوئی اور سبجیکٹ پڑھائیں گے۔

2- اردو کے سنرکشن کے لئے مولانا آزاد فاؤنڈیشن کا کارئے چھیتر، اسٹاف اور بجٹ کو اور بڑھایا جائے۔ اردو کے وستار اور راشٹریہ آندولن میں اس کے یوگدان کی تاریخ کو نئی نسل تک پہنچانے کے لئے اس سنستھا کو ایک آزاد سنستھا بنا کر اسے تحصیل لیول تک اپنی برانچیز کھولنے کا ادھیکار دیا جائے۔

†Transliteration in Urdu Script.

3- اردو اخباروں کو وشیش سنرکشن کے تحت وگیاپن اخباری کاغذ مہیّا کرایا جائے؛ اور

4- اردو شاعروں اور مصنفین کو وظیفے دیکر پورے ملک کی اردو اکیڈمیوں کو معاشی طور پر مضبوط کرکے ان کے مادھیم سے اردو ادب کو لوگوں تک پہنچایا جائے-

MR. DEPUTY CHAIRMAN: Okay. Now, the House stands adjourned to meet on Wednesday, the 6th August, 2014, at 11.00 a.m.

The House then adjourned at fifty-seven minutes past six of the clock till eleven of the clock on Wednesday, the 6th August, 2014.